

Geliş Tarihi:

17.02.2023

Kabul Tarihi:

31.03.2023

Yayımlanma Tarihi:

30.12.2023

Kaynakça Gösterimi: Gürbüz, A. (2023). Spor Tahkim Mahkemesi'nin (CAS) isminde yer alan "Tahkim" ve "Mahkeme" kavramlarının incelenmesi ve Spor Tahkim Mahkemesi'nde uygulanan tahkim ile geleneksel tahkimin karşılaştırılması. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(48), 921-941. doi: 10.46928/iticusbe.1252441

SPOR TAHKİM MAHKEMESİ'NİN (CAS) İSMİNDE YER ALAN "TAHKİM" VE "MAHKEME" KAVRAMLARININ İNCELENMESİ VE SPOR TAHKİM MAHKEMESİ'NDE UYGULANAN TAHKİM İLE GELENEKSEL TAHKİMİN KARŞILAŞTIRILMASI¹

Araştırma

Aytekin Gürbüz

Sorumlu Yazar (Correspondence)

İstanbul Ticaret Üniversitesi

av.aytekingurbuz@gmail.com

Aytekin Gürbüz, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun olmuştur. Yüksek Lisans (LL.M) eğitimini New York'ta bulunan Pace Law School'da tamamlamış, ilki 1980 tarihli Viyana Konvansiyonu, diğeri sporcuların serbest dolaşımı Amerika-Avrupa karşılaştırması üzerine iki tane tez yazmıştır. En son, CAS Arabuluculuk Kuralları'nın çevirisini yapmıştır. Halen İstanbul Ticaret Üniversitesi'nde doktora tez çalışması yürütmekte olup çeşitli üniversiteler ve kurumlarda Spor Hukuku dersleri vermektedir. Uluslararası Ticaret, Tahkim, Spor Hukuku konularında ağırlıklı çalışmaktadır ve özellikle Türk şirketlerin distribütörlük sözleşmeleri ile Spor Hukuku üzerine pratik uzmanlığı vardır ve serbest avukat olarak çalışmaktadır.

---

¹ Bu makale, İstanbul Ticaret Üniversitesi Dış Ticaret Enstitüsü Uluslararası Ticaret ve AB Hukuku Anabilim Dalı Uluslararası Ticaret ve AB Hukuku Doktora programı öğrencisi Aytekin GÜRBÜZ tarafından hazırlanan "Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) Kararlarının İptal Nedenleri ve Emsal Kararlar" isimli doktora tezinden uyarlanmıştır.

SPOR TAHKİM MAHKEMESİ'NİN (CAS) İSMİNDE YER ALAN “TAHKİM” VE “MAHKEME” KAVRAMLARININ İNCELENMESİ VE SPOR TAHKİM MAHKEMESİ'NDE UYGULANAN TAHKİM İLE GELENEKSEL TAHKİMİN KARŞILAŞTIRILMASI

Aytekin Gürbüz
av.aytekingurbuz@gmail.com

Özet

Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi (CAS), isminde aynı anda barındırdığı “tahkim” ve “mahkeme” kavramlarından dolayı özellikle spor hukuku alanında çalışmak isteyen araştırmacılarda oldukça kafa karışıklığına neden olmaktadır. Bir yanda tahkim, diğer yanda ise mahkeme kavramlarının aynı yargılama merciinin isminin içinde bulunması, bu merciin yargılama sürecinin bir tahkim yargılaması mı yoksa mahkeme yargılaması mı icra ettiği sorusunu akıllara getirmektedir. Tahkim yargılaması, mahkemelerde icra edilen yargılamanın alternatifi bir uyuşmazlık çözüm yoludur. Peki bu durumda Spor Tahkim Mahkemesi bir tahkim yargılaması mı yapmaktadır, yoksa bir Mahkeme midir? Makalede ilk olarak Spor Tahkim Mahkemesi'nin hangi yargılama türünü icra ettiği gerekçeleriyle ortaya koyulmaktadır. Diğer yandan geleneksel tahkim olarak tabir edebileceğimiz tahkim yargılaması ile Spor Tahkim Mahkemesi'nde icra edilen tahkim yargılaması da karşılaştırmaya tabi tutulmuş, benzerlik ve farklılıkları ortaya çıkarılmıştır. Çalışmanın sonuç kısmında da CAS isminde yer alan “Mahkeme” kavramının tahkim kurumunu kastettiğinin kabul edildiği ve “Spor Tahkim Mahkemesi” isminin yerine “Spor Tahkim Kurumu” ismi önermesi yer almaktadır.

Amaç: Spor Hukuku son yıllarda ülkemizde adı daha fazla duyulmaya başlanan ve ilginin oldukça arttığı bir hukuk alanıdır. Karma hukuk diyebileceğimiz bir yapıya sahip olan Spor Hukuku'nun kendine has yargılama sistemi, ilkeleri ve dinamikleri vardır. Ancak Spor Hukuku konusunda ülkemizde yazılmış sınırlı sayıda kaynak mevcut olup var olanlar da güncellenmeye ihtiyaç duymaktadır. Bu makalenin amacı Spor Tahkim Mahkemesi'ndeki yargılama sistemini “mahkeme” ile “tahkim” arasındaki kafa karışıklığını ortadan kaldırmaya yönelik güncel değişiklikleri ile araştırıp sunmak, onu geleneksel tahkim ile karşılaştırarak Spor Hukuku ile ilgili güncel bir çalışmayı hukuk alanına kazandırmaktır.

Yöntem: Spor Hukuku süratle değişebilen bir mevzuata sahiptir. O yüzden bir hukuki eser ortaya koyarken sürekli mevzuat takibi gerektirir. Makale hazırlanırken CAS Kodu'nda gerçekleşen tüm değişiklikler takip edilerek güncel versiyonuna uygun araştırma yapılmıştır. Makalede ayrıca kıyaslama yöntemi de kendine yer bulmaktadır.

Özgünlük: Spor Tahkim Mahkemesi'nin isminde yer alan bu çelişkiden kaynaklarda bahsedilmesine rağmen konu detaylı işlenmemiştir ancak bu çalışma bu konuda detaylı araştırma ve bulgulara ulaşan, güncel gelişmelere uygun özgün bir makale olarak meydana gelmiştir.

Anahtar Kelimeler: Spor Tahkim Mahkemesi, CAS, Uluslararası Spor Tahkim Konseyi, ICAS, Spor ile İlgili Uyuşmazlık, CAS Kodu, Uluslararası Olimpiyat Komitesi, IOC.

JEL Sınıflandırması: K4

ANALYSIS OF THE CONCEPTS OF “ARBITRATION” AND “COURT” IN THE NAME OF THE COURT OF ARBITRATION FOR SPORTS (CAS) AND A COMPARISON BETWEEN THE ARBITRATION APPLIED IN THE COURT OF ARBITRATION FOR SPORTS AND TRADITIONAL ARBITRATION

Abstract

The International Court of Arbitration for Sport (CAS) causes a lot of confusions due to the concepts of "arbitration" and "court" that it contains within the same name, especially for the researchers studying in the field of Sports Law. The fact that the concepts of arbitration on the one hand and court on the other hand are in the name of the same jurisdiction brings to mind the question of whether the jurisdiction of this authority is an arbitration or a court proceeding. Arbitration is an alternative dispute resolution method to court proceedings. So, does the Court of Arbitration for Sports conduct an arbitration proceeding or is it a Court? In this study, firstly, the type of proceedings performed by the CAS is revealed including its justifications. Moreover, the arbitration proceedings, which we can call traditional arbitration, and the arbitration proceedings executed in the Sports Arbitration Court are also compared and their similarities and differences are revealed. In the conclusion part of the study, it is accepted that the concept of “Court” in the name of CAS refers to the arbitration institution and a name as “Institution of Arbitration for Sport” is suggested instead of the name “Court of Arbitration for Sport”.

Purpose: Sports Law is a field of law whose name has started to be heard much more in our country in recent years. Sports Law includes several fields of law and has its own judicial system, principles and dynamics. However, there are a limited number of sources written in our country on Sports Law, and the ones written need updating. The purpose of this article is to research and present the judicial system of the CAS with its recent changes to conclude the confusion between "court" and "arbitration", to compare it with traditional arbitration and to bring a current study regarding the Sports Law to the law field.

Methodology: Sports Law has a legislation that can change rapidly. Therefore, while studying for a legal work, it requires to follow constant legislative arrangements. After all the recent changes in the CAS Code were followed while editing this study, research was carried out in accordance with the current version. The study also includes the method of comparison.

Authenticity: Even though this contradiction in the name of the Court of Arbitration for Sports is mentioned in the sources, the subject has not been discussed in detail; however, this study has emerged as an original article that reaches detailed research and findings on this subject and is suitable for current developments.

Key Words: The Court of Arbitration for Sport, CAS, International Council of Arbitration for Sport, ICAS, Sports-Related Disputes, CAS Code, International Olympic Committee, IOC.

Jel Classification: K4

GİRİŞ

Tahkim uyuşmazlık çözüm yolu, arabuluculuk, uzlaştırma ve ön değerlendirme gibi mahkemelere alternatif uyuşmazlık yöntemlerinden bir tanesidir. Uyuşmazlık tarafları bir ya da birden fazla nedenden dolayı uyuşmazlıklarını mahkemeler yerine bu alternatif uyuşmazlık yöntemlerinden birisiyle çözüme yoluna gidebilirler. Kimi zaman uyuşmazlığın daha hızlı çözülmesi, kimi zaman konuya daha vakıf uzman kişilerin uyuşmazlığı çözüme başrol oynaması istenebilir. Ancak ne amaçla olursa olsun tahkim yargılaması ile mahkeme yargılaması birbirinden farklıdır.

Diğer yandan, Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) ise kendi isminin içerisinde hem “Tahkim” hem de “Mahkeme” ifadelerini bir arada barındırdığından bu durum özellikle Spor Hukuku alanında çalışmaya yeni başlamış araştırmacılar ve ilgililerde anlam karışıklığına sebebiyet vermektedir. Bu sorunun makalede tüm somut veri ve gerekçeleriyle açıklığa kavuşturulması ilk hedef olacaktır. Diğer bir deyişle, makalenin cevaplamaya yöneldiği sorulardan ilki bir yargılama merciinin isminin içerisinde hem mahkeme hem de tahkim ifadelerinin kullanılmış olmasının anlam ve gerekçelerinin nasıl açıklanabileceğidir. Daha sonra çalışma CAS’da var olan yargılamanın geleneksel tahkim yargılaması ile karşılaştırılmasına yönelik en sonda da oluşan bulgular değerlendirmeye tabi tutulacaktır.

1. SPOR TAHKİM MAHKEMESİ

Öncelikle, Spor Tahkim Mahkemesi’nin (CAS) çeşitli unsurlarını ortaya koymak gerekir. Kendine has özelliklere sahip bu kurum hakkında çeşitli yazarlar tarafından yapılan tanımları incelemek ve tarafımızca ortaya bir tanım koymak ve bu tanımdan yola çıkarak kurumun incelemeye yarar özelliklerini tartışmak yerinde olacaktır.

2.1. Tanımlar:

CAS’ın tanımı konusunda bir fikir birliği olmamakla beraber, birçok kaynakta değişik tanımlamalar yer almaktadır. Ancak ilk başta, CAS’ın resmi internet sitesindeki tanımını ele almak doğru bir çıkış noktası olacaktır. Buradaki tanıma göre:

“Spor Tahkim Mahkemesi (CAS), sporla ilgili uyuşmazlıkların tahkim veya arabuluculuk yoluyla, spor dünyasının özel ihtiyaçlarına göre uyarlanmış usul kuralları aracılığıyla çözümlenmesini kolaylaştırmak amacıyla hizmet veren herhangi bir spor organizasyonundan bağımsız bir kurumdur.” (Tanım için: <https://www.tas-cas.org/en/general-information/frequently-asked-questions.html>)

Bu tanımdan yola çıkılarak makale konusu itibarıyla şu çıkarım elde edilebilir: İsminde “Mahkeme” yer almasına rağmen, tanımda herhangi bir mahkeme ibaresi kullanılmamış olup uyuşmazlıkların tahkim veya arabuluculuk yolu ile çözüleceği ve CAS’ın bir kurum olduğundan bahsedilmiştir. Diğer deyişle, isimde yer almasına rağmen tanımda mahkeme ifadesi geçmemekte olup kurum nitelendirmesi yapılmıştır.

CAS'ın usul kurallarını da içerisinde barındıran, "CAS Kodu" (CAS Code) diye de tabir edilen kurallarda da benzer nitelendirme yapılmıştır:

"-CAS, sayılı uyuşmazlıkları çözüme kavuşturmak için Paneller kurmaktadır,

-Bu uyuşmazlıkları Tahkim ve/veya Arabuluculuk yolları ile çözüme kavuşturmak için R27 ve devamı maddelerinde yer alan "Usul Kuralları" uygulanır,

-Bu amaçla CAS, gerekli altyapıyı oluşturur, işlemlerin etkin şekilde yürütmesini gözetir. (Cas Kodu m. S12) (CAS Kodu için: https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Code_2023_EN.pdf)"

Bazı kaynaklarda tanıtımda geçen "Mediation" tabiri için "Arabuluculuk" yerine "Uzlaşma" tabiri kullanılmış olsa da bunun doğrusu kanımızca Arabuluculuk'tur. Çünkü CAS'ta tahkim yargılaması yanında diğer bir alternatif uyuşmazlık yöntemi olan arabuluculuk uygulaması da "CAS Arabuluculuk Kuralları" (CAS Mediation Rules) çerçevesinde CAS Arabulucuları ile icra edilmektedir. Taraflar uyuşmazlıkları için tahkim yargılaması öncesi arabuluculuğa gidebilir, arabuluculukta anlaşma olmazsa tahkime dönüş yapılabilir (Med-Arb); yahut taraflar tahkim yargılaması başlamışken arabuluculuğa gitmeyi seçebilirler (Arb-Med). CAS'ta uygulanan ve yukarıda kastedilen alternatif uyuşmazlık yöntemi tam anlamıyla bir arabuluculuk yöntemidir. CAS Arabuluculuk Kuralları da bu görüşü onaylar nitelikte bir tanıma sahiptir:

"CAS arabuluculuğu, sporla ilgili bir uyuşmazlığı çözmek amacıyla, her bir tarafın diğer tarafla iyi niyetle müzakere etmeyi üstlendiği bir arabuluculuk anlaşmasına dayanan, bağlayıcı olmayan ve resmi olmayan bir yöntemdir. Taraflara müzakerelerinde bir CAS Arabulucusu nezaret eder." (CAS Arabuluculuk Kuralları m. 1/1) (CAS Arabuluculuk Kuralları tam metni için: <https://www.tas-cas.org/en/mediation/rules.html>, Türkçe metni için Uzeltürk vd., 2022)

Yine aynı Arabuluculuk Kurallarında 5. Maddede:

"ICAS, CAS arabuluculuk süreçlerinde atanabilecek mevcut arabulucuların listesini hazırlar.

ICAS'in atadığı kişiler, dört yıllık bir süre için arabulucular listesinde yer alır ve daha sonra yeniden seçilmeye hak kazanırlar." (CAS Arabuluculuk Kuralları m. 5)

Görüldüğü üzere, burada CAS'ın kendi listesinde yer alan Arabulucuları nezaretinde, tarafların müzakeresiyle icra edilen tam manasıyla bir arabuluculuktan bahsedilmektedir. Bu nedenle bu arabuluculuk hem ülkemizde hem de uluslararası anlamda kabul edilen arabuluculuk özellikleriyle de örtüşmektedir. Diğer tanımlara geçmeden önce şöyle bir değerlendirme yapmakta fayda vardır. Spor Tahkim Mahkemesi isminde hem Tahkim hem Mahkeme kavramları vardır ancak CAS bünyesinde bir de Arabuluculuk alternatif uyuşmazlık yöntemi de uygulanmaktadır. Ancak kurumun isminde Arabuluculuk geçmemektedir.

CAS için değişik kaynaklarda başkaca tanımlamalar da yapılmıştır.

Bir tanımında:

“CAS, spor dünyasının özgün gereksinimlerine uygun usullerle tahkim veya arabuluculuk yöntemleriyle sporda meydana gelebilecek uyuşmazlıkların çözümünü kolaylaştırmaya yönelik hizmet sunan ve bütün spor kuruluşlarından bağımsız bir kurumdur.” (Erkiner, 2006)

Erkiner bu tanımında mahkeme kavramını kullanmamış olup CAS’tan kurum diye bahsetmiş ve CAS’ın daha çok bağımsızlığına, sporun kendine has yöntemlerinin olduğuna işaret etmiştir. Ayrıca tanımında sporda meydana gelebilecek uyuşmazlıklar tabiri oldukça geniş bir uyuşmazlık alanına işaret etmekte ise de CAS’ın esas edindiği uyuşmazlık tipi hem CAS’ın kendi kaynaklarında hem de spor hukukuna dair kaynaklarda “sports-related disputes” (spor ile ilgili uyuşmazlıklar) olarak yer almaktadır.

Diğer bir tanımında:

“CAS, uluslararası spora hizmet veren ve spor ile ilgili bütün anlaşmazlıkları en kısa sürede çözmeye yetkili ve yetkin bağımsız bir yargı kurumudur” (Gerçekler, 2016)

Bu tanımları yapan Gerçekler, yine yukarıdaki genişletilmiş uyuşmazlık alanına benzer bir ifade ile spor ile ilgili bütün anlaşmazlıklar tabirini kullanmıştır. Bu tanım da oldukça geniş bir alana işaret etmiştir. Belki de bu CAS’ın yetki alanını genişletmek adına arzuladığı bir sonuçtur ancak emsal kararlar göstermektedir ki, her ne kadar CAS yetki alanını genişletmek istese de CAS kararlarının iptal edilebilir olup olmadığını denetleyen İsviçre Federal Mahkemesi’nin sınırlı sayıda (numerus clausus) sayılan iptal nedenlerinden “*yetkili olmamasına rağmen yetkili olduğuna karar verme*”, diğer deyişle, yetki konusunda yanlış karar verme nedenine dayanarak yetkisini aşan CAS kararlarını iptal ettiği görülmektedir. Gerçekten de İsviçre Federal Mahkemesi’nin 2018 yılında vermiş olduğu ve bir futbol oyuncusu ile bir menajerlik firması arasındaki davada, CAS’ın kendisini yetkili görüp dava hakkında karar vermiş olmasına rağmen CAS’ın yargılama yetkisinin olmadığına hükmetmiştir ve CAS kararını iptal etmiştir. (*First Civil Law Court of the Swiss Federal Tribunal, 4A_432/2017, January 22, 2018*, karar için bakınız: <https://www.swissarbitrationdecisions.com/atf-4a-432-2017>) Bu karar göstermektedir ki CAS tanımlaması yaparken “*sporda meydana gelebilecek uyuşmazlıklar*” ya da “*spor ile ilgili bütün anlaşmazlıklar*” benzeri nitelendirmeler kullanmak kanaatimizce CAS’ın yetkisini olduğundan da geniş göstermektedir.

Amerikan kaynaklı bir tanıma göre:

“CAS, uluslararası spor uyuşmazlıkları genel yargı mahkemesidir” (The CAS is the court of general jurisdiction for international sports disputes) (Champion, 2005)

Amerikan bakış açısına sahip bu tanım, spor uyuşmazlıklarının uluslararası olma özelliğini vurguladıktan sonra CAS için “*court of general jurisdiction*” tabirini kullanarak anlam karışıklığına neden olmaktadır. Çünkü tanımda “*court*” kavramı kullanılarak tahkim ile alakalı hiçbir kavramdan bahsedilmemiştir. Bu tanımı okuyarak CAS konusunda araştırmaya başlayacak bir araştırmacı bunun bir mahkeme olduğuna dair bir kanı ile hareket edebilir. Ayrıca tanımda CAS’ın birçok özelliği ve/veya unsurlarının da olmadığı görülmektedir. Bu ve benzeri tanımlar, makale konusu da olan “mahkeme” mi, “tahkim yargılaması” mı araştırmasının haklılığını da ortaya çıkarmaktadır.

CAS için çok daha çeşitli tanımlar vardır ve yine yapılabilir. Ancak makalenin yönelmiş olduğu araştırma alanı dikkate alındığında özellikle bünyesinde yer alan yargılama çeşidini tam anlamıyla ortaya koyabilmek adına kanımızca şöyle geniş bir tanım yapmak yerinde olacaktır:

“Spor Tahkim Mahkemesi, başını Uluslararası Olimpiyat Komitesi’nin (IOC) çektiği girişimlerle oluşturulmuş, spor ile ilgili uyuşmazlıkları çözmek amacı ile kurulmuş, üst seviyede ve uluslararası kabul görmüş, kendi bünyesinde yer alan daireler ve hakem listesinde yer alan hakem ya da hakem heyetleriyle önüne gelen her uyuşmazlık için ayrı oluşturulmuş, alanında uzman hakem ya da hakem heyetleriyle uyuşmazlıkları çözen, hem sıfırdan bir uyuşmazlık için direk olarak, hem de sportif kurum veya kuruluş tarafından verilmiş bir karara karşı temyizden gidilebilecek, kendine has usul kuralları bütünü olan bir uyuşmazlık çözüm kurumudur.”

CAS’ın ismine yönelik inceleme konumuzu tam anlamıyla karşılamadığı için tanımda arabuluculuktan bahsedilmemiştir. Yukarıda da bahsi geçtiği üzere, arabuluculuğun CAS bünyesinde CAS Arabulucuları ile CAS Arabuluculuk Kuralları başta uygulandığını yinelemekte fayda vardır.

Tanımın içinde,

1. CAS’ın IOC öncülüğünde kurulduğu,
2. Spor ile ilgili uyuşmazlık kavramı,
3. Üst seviyede ve uluslararası kabul görmesi,
4. CAS Daireleri,
5. CAS Hakem listesi,
6. Kendine has “Usul Kuralları” (Procedural Rules) bulunması yer almaktadır.

2.2. Tanımda Yer Alan Unsurların İncelenmesi:

Tanımın içerisinde yer alan unsurların tek tek incelenmesiyle tahkim ve mahkeme kavramlarını aynı anda isminin içerisinde barındıran Spor Tahkim Mahkemesi’ndeki yargılamanın hangi türden olduğu

daha rahat şekilde ortaya çıkacaktır. Tanımda kullanılan her bir unsur CAS'ın yargılama türünü ortaya çıkarmak için özellikle incelemeye tabi tutulacaktır.

2.2.1. Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin (IOC) Girişimleri ile Oluşturulması:

Spor Tahkim Mahkemesi, IOC'nin girişimleri sonucu zaman içerisinde şekillenerek günümüzdeki halini almıştır. 1981'de, IOC Başkanı olarak seçilmesinin hemen ardından, H.E. Juan Antonio Samaranch, spora özgü bir yargı alanı oluşturma fikrine sahip olmuştur. Sonraki dönem içerisinde IOC'nin başını çektiği birçok platformda gerçekleşen görüşmeler ve tartışmalar ile birlikte değişik fikirlerin ortaya atılmasıyla sadece sportif uyuşmazlıklarda yargılama yapabilecek kurum ideali şekillenmiştir. Daha somut bir ifade ile 1983'te IOC, 30 Haziran 1984'te yürürlüğe giren CAS tüzüğünü resmen onaylamış ve Spor Tahkim Mahkemesi, Başkan Mbaye ve Genel Sekreter Gilbert Schwaar'ın liderliğinde o tarihten itibaren faaliyete geçmiştir. (CAS'ın tarihçesi için bakınız: <https://www.tas-cas.org/en/general-information/history-of-the-cas.html>) CAS'ın tarihçesi düşünüldüğünde ortaya atılan en önemli fikirlerden birisi kanaatimizce “sadece sportif konuları esas alan” dolaylı ya da dolaysız olarak sportif konulara yönelik bir tahkim kurumu kurmak olarak göze çarpmaktadır. Burada, sportif uyuşmazlıklara odaklanacak hakemler vasıtası ile çözüme gayesi de en önemli noktalardan birisidir.

2.2.2. Spor ile İlgili Uyuşmazlık Kavramı:

“Spor ile İlgili Uyuşmazlık” kavramı CAS'ın İngilizce metinlerinde “*Sports-Related Issues*” olarak yer almaktadır. Ancak bir uyuşmazlığa “spor ile ilgili olma” özelliğini ne kazandırır sorusu bu noktada sorulması gereken ilk ve en önemli sorudur. Acaba taraflardan birisinin sporcu olması ve o sporcunun bir uyuşmazlığının mevcut olması o uyuşmazlığın “spor ile ilgili” olmasını sağlayacak mıdır? Hangi kriterler uyuşmazlığı spor ile ilgili yapar? Örneğin bir spor kulübünün bir sponsor şirket ile yapmış olduğu bir reklam ya da sponsorluk sözleşmesinin bir tarafında spor kulübü var diye o uyuşmazlık spor ile ilgili olur mu? Sponsorluğun çeşidinin “spor sponsorluğu”, diğer deyişle, spor ve spor etkinlikleri ile ilişkilendirilmiş sponsorluk faaliyeti olması onu spor ile ilgili uyuşmazlık yapar mı? (Çakmak, 2019). Bu soruların cevabına kesin olarak yanıt vermek oldukça zordur ancak hemen belirtmek gerekir ki, CAS Kodu ve CAS'ın emsal kararları incelendiğinde CAS'ın bu konudaki yaklaşımının kendi yetki alanını ve spor ile ilgili uyuşmazlık kavramını oldukça geniş yorumladığı yönündedir diyebiliriz. Bunun ilk çıkış noktası CAS Kodu'nda yer alan sportif uyuşmazlıklara ilişkin düzenlemedir. CAS Kodu madde 27'ye göre, spor ile ilgili uyuşmazlık kavramı şunları kapsamaktadır:

- 1) Spor ile İlgili Prensiplere Meseleler
- 2) Sporun Uygulanması ve Geliştirilmesiyle İlgili
  - a) Maddi veya
  - b) Diğer çıkar meseleleri

- 3) Daha genel olarak sporla ilgili veya bağlantılı herhangi bir faaliyet veya konu.

Görüldüğü üzere CAS Kodu spor ile ilgili uyuşmazlık kavramını oldukça geniş yorumlamıştır. Ama hemen belirtmek gerekir ki uyuşmazlığın CAS önüne spor ile ilgili bir uyuşmazlık olarak gidebilmesi için yine kodun aynı maddesi ilk fıkrasında yer alan “*kodun uygulanabilme şartı olarak taraflarca bir sportif uygulamayı CAS’a götürmeyi kabul etmeleri*” ön koşuluna bağlıdır. Diğer deyişle, bir uyuşmazlık gerek sporcunun taraf olması veya bir kulübün taraf olması gibi nedenlerle bir bağlamdan dolayı spor ile ilgili bir uyuşmazlık gibi kabul edilse bile, taraflar arasında CAS’ın yargı yetkisinin oluşabilmesi için yine kodda yer aldığı üzere, ya mevzuatlardan kaynaklanan bir tahkim şartı ya da taraflar arasında bir tahkim anlaşması mevcut olması ya da sonradan bir tahkim anlaşmasına varmaları gerekmektedir. Yani, uyuşmazlığın spor ile ilgili olması tek başına CAS’ın yetkili olduğu anlamına gelmemektedir. Diğer bir deyişle, taraflar arasında ya da sportif kurum ve kuruluşların düzenlemelerinde CAS’ın yetkilendirilmesi (tahkim şartı) yoksa uyuşmazlığın sadece sportif olması (spor ile ilgili olması) uyuşmazlığın CAS’ın önüne götürülebilmesi için tek neden olmayacaktır.

Ayrıca yine bir sportif kurum ya da kuruluşun kararına karşı da temyizen CAS yetkili olabilmektedir. Yukarıda bahsi geçen İsviçre Federal Mahkemesi’nin 22 Ocak 2018 tarihli kararında da görüldüğü gibi CAS’ın yetki alanını genişletmek istediği barizdir. Ancak emsal bu kararda uyuşmazlık spor ile ilgili olsa da CAS açıkça yetkilendirilmediğinden CAS’ın yargılama yetkisi oluşmamıştır. Hatta bu kararda CAS o kadar ileri gitmiştir ki, taraflar Arjantin Ticaret Mahkemesi’ni yetkilendirmelerine rağmen CAS davaya bakmıştır. Kanaatimizce, CAS’ın yetkili olup olmadığı meselesini araştırırken, her somut olayın kendi içerisindeki özelliklerinin ve şartlarının tek tek incelenmesiyle bir çıkarım elde edilmelidir.

Bir uyuşmazlığın CAS’ın önüne gidebilmesi için ilk önce taraflar arasında bir tahkim anlaşması olup olmadığına bakmak gerekir. Hatta başta olmasa bile taraflar sonradan da CAS’ın yetkili olduğuna dair bir anlaşma yapabilirler. Yetki anlaşması var ise bu durumda uyuşmazlığın sporla ilgili olup olmadığı konusu her somut olayda ayrı ayrı incelemeye tabi tutulmalıdır. Ancak yine belirtmek gerekir ki sadece tarafların mahiyeti değil, somut olaydaki uyuşmazlığın sportif bir faaliyetten kaynaklanması da söz konusu olabilmektedir. CAS’ın 30.11.1992 tarihli “*Arbitrage TAS 92/81 L. / Y. SA*” sayılı emsal bir kararında, CAS hakem heyeti her ne kadar uyuşmazlık ile spor arasındaki bağlantının zayıf olduğunu vurgulasa da lisans sözleşmesinin konusunu oluşturan gemilerin yelkenli yarışında kullanılacak gemiler olmasının, uyuşmazlığın sportif bir uyuşmazlık sayılması için yeterli olduğuna ve CAS’ın yetkisinin bulunduğu karar vermiştir. (Kocasakal, 2013) Bu örnek CAS’ın spor ile ilgili uyuşmazlık kavramını ne kadar geniş yorumladığına en bariz göstergelerden bir tanesidir.

2.2.3. Üst Seviyede ve Uluslararası Kabul Görmüş Olması:

CAS iki yönden üst seviye bir yargı kurumudur. İlki, CAS Kodu'nda R47 ve devamı maddelerinde “Temyiz Tahkim Usulleri” (Appeal Arbitration Procedures) başlığı altında CAS Temyiz Tahkim Dairesine ilişkin temyiz usulleri düzenlenmiş olması sebebiyle CAS'ın sportif kurum ve kuruluşların kararlarının bir üst mertebede temyizen incelenerek karara bağlandığı bir kurum olarak karşımıza çıkar. Örneğin bir FIFA “Uyuşmazlık Çözüm Dairesi” (Dispute Resolution Chamber-DRC) tarafından verilmiş bir nihai karara karşı CAS'a temyiz başvurusu yapılabilir (Pak, 2021). Burada FIFA sportif kuruluş (uluslararası bir federasyon) ve DRC kararı da nihai karar olarak kabul edilir ve karar temyizen CAS temyiz tahkim dairesine götürülebilir.

Diğer yandan CAS'ın kararlarının kesin ve bağlayıcı olması da onu üst seviye karar mercii yapmaktadır. CAS Kodundaki 1 Ocak 2019 tarihinde yürürlüğe giren değişikliklerle artık CAS'ta 3 yargılama dairesi yer almaktadır. Anti-Doping Dairesi olarak eklenen yeni dairedaki yargılama da ilk derece olarak düzenlenmiştir. Ancak ister ilk derece yargılama dairelerinin ister temyize ilişkin yargılama dairelerinin verdikleri kararlar olsun, CAS kararları “kesin ve taraflar için bağlayıcıdır.” (CAS Kodu m. R46/3 ve m. R59/4 “*final and binding upon parties*”) Ayrıca kararların esasını inceleyen bir üst yargı organı da yoktur. Kararlar, sadece sınırlı sayıdaki (numerus clausus) nedenlere dayanılarak iptal amacı ile İsviçre Federal Mahkemesi'ne taşınabilmektedir. İsviçre Federal Mahkemesi de bu nedenlerden bir tanesine dayanarak kararı sadece iptal edebilir, CAS'ın vermiş olduğu karar yerine yeni bir karar tesis edememektedir.

2.2.4. Spor Tahkim Mahkemesi Daireleri:

1 Ocak 2019 tarihine kadar CAS bünyesinde iki dairesel bir yargılama sistemi vardı. İlki, ilk derece yargılama yapan daire, yani tarafların CAS'ı yetkilendirmesiyle birlikte uyuşmazlığın CAS'ın önüne taşınması ve CAS'ın bu sorunu ilk derece yargı mercii olarak hükme kavuşturması; ikincisi de CAS'ın temyiz mercii olarak sportif kurum ve kuruluşlardan verilmiş kararlarının incelenerek çözüme kavuşturulduğu temyiz dairesidir. Ancak yukarıda bahsedildiği gibi 2019 yılının başındaki değişikliklerle CAS Kodu artık üç daireye sahip olup ikinci daire olarak saydığımız temyiz dairesi artık koddaki düzenleniş sırası sebebiyle üçüncü sırada sayılmaktadır. Hali hazırdaki, 1 Şubat 2023 tarihinde yürürlüğe giren versiyonunda CAS Kodunda ilk daire “İlk Derece Tahkim Dairesi” (The Ordinary Arbitration Division-Cas Kodu m. S20/2), ikinci daire “Anti Doping Dairesi” (The Anti-Doping Division-Cas Kodu m. S20/3), üçüncü daire de “Temyiz Tahkim Dairesi” (The Appeals Arbitration Division- Cas Kodu m. S20/4) olarak yer almaktadır. Hemen belirtmek gerekir ki, 2019 yılının başından itibaren oluşturulmuş Anti-Doping Dairesi (ADD) olarak tabir edilen daire incelemesini ilk derece tahkim yargılaması olarak yapacaktır. Hatta bu yeni daireye özgülenmiş “Anti Doping Tahkim Kuralları” (Anti-Doping Arbitration Rules: https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Code_2023_EN_.pdf) mevcuttur. Doping ile ilgili tüm uyuşmazlıklar artık sadece bu dairede çözüme kavuşturulmaktadır.

2.2.5. Hakem Listesi:

CAS kendi bünyesinde hakem listelerine sahiptir. Bu hakem listesinde olmayan bir kişi CAS'taki uyuşmazlıklara hakem olarak atanamaz. Üç hakem listesi vardır. Bir tanesi "genel liste" (general list) olarak yer alırken, diğeri sadece futbol uyuşmazlıkları için oluşturulmuş hakem listesidir (football list). Sonuncu liste de sadece doping ile ilgili uyuşmazlıklara bakabilen "ADD hakem listesidir" (ADD arbitrators) ve ilk iki listeden ayrı bir liste olarak düzenlenmiştir. Yani genel listenin yanında sadece futbol ve doping konularına özel uzman hakem listeleri oluşturulmuştur. Kanaatimizce bunun nedeni futbol ve doping ile ilgili uyuşmazlıkların sayılarının son senelerde oldukça artması ve çoğunu oluşturması ile CAS'ın sırf bu konulara vakıf hakemler vasıtasıyla uyuşmazlıkların çözümünü istemesinden kaynaklanmaktadır. Genelde hukukçulardan, özellikle de avukatlardan oluşan CAS hakem listelerinde üniversitelerden profesörler, öğretim görevlileri, noter ve hâkim gibi mesleklere sahip yetkin kişiler yer almaktadır. Hakem listeleri her dört yılda bir yenilenir, yenilediği yıl 1 Ocak'tan itibaren yeni liste yürürlüğe girer ve hakem sayısı üç yüzdenden aşağı olamaz. (CAS Kodu m. S13) Ayrıca CAS hakemlerinin somut uyuşmazlıktaki taraflardan birinin uyuşmazlıktan önce danışmanı, avukatı veya bilirkişisi olması yasaktır. (CAS Kodu m. S18/3)

2.2.6. Kendine Has Usul Kuralları Bulunması:

CAS kendine has usul kurallarına sahiptir. CAS Kodunun güncel versiyonu 1 Şubat 2023 tarihinde yürürlüğe giren ve halen yürürlükte olan versiyonudur. CAS'ın resmi internet sitesinde İngilizce, Fransızca ve İspanyolca olmak üzere üç dilde yayımlanmış şekliyle Kod yer almaktadır. CAS Kodunda son olarak 01.01.2019, 16.03.2020, 01.07.2020, 01.01.2021 ve 01.11.2022 tarihlerinde değişiklikler olmuş son versiyon da 01.02.2023 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu çalışmada baz alınan versiyon 01.02.2023 tarihli versiyonudur.

CAS Kodu iki ana başlığa sahiptir. İlki "Spor ile İlgili Uyuşmazlıkların Çözümü için Çalışan Organların Statüsü" (Statutes of the Bodies Working for the Settlement of Sports-Related Disputes) şeklinde yer almakta olup usul kurallarına kadar 26 maddeye sahiptir ve "Statü" maddeleri olduğundan dolayı her maddenin başında "S" harfini alır. Diğer deyişle ilk madde "S1" olarak adlandırılır ve usul kurallarına kadar "S26" olarak ilerler. Bu kısımda, Ortak Eğilimler ("Joint Dispositions") başlığı altında (CAS Kodu m.S1-S3) "Uluslararası Spor Tahkim Konseyi" (the International Council of Arbitration for Sport-ICAS) ve "Spor Tahkim Mahkemesi" (the Court of Arbitration for Sport-CAS) spor ile ilgili uyuşmazlıkların çözümü için çalışan organlar olarak düzenlendiği, bunlardan ICAS'ın neyi amaçladığı, CAS'ın da neyi yürüttüğünden bahsedilmiş ve her ikisinin de merkezlerinin İsviçre Lozan'da olduğu gibi bilgiler yer almaktadır. Ortak Eğilimler başlığından sonra "ICAS" başlığı altında (Cas Kodu m. S4-S5) ICAS hakkında daha detaylı düzenleme yer alırken devamında, "Atıflar" (Attributions) başlığı altında (CAS Kodu m. S6-S7) ICAS'ın fonksiyonu ve çeşitli daimî komisyonların neler olduğu ve kimlerden oluştuğu yer almaktadır. Hemen ardından "İşleyiş" (Operation) başlığı altında (CAS Kodu m.S8-S11) ICAS'ın işleyişi kendine düzenleme alanı bulurken, CAS Kodu S12 itibariyle ve devamında sırasıyla CAS'ın

görevi, hakemler ve arabulucular, CAS'ın yapısı, çeşitli hükümler başlıklı düzenlemeler yer almaktadır.

İkinci ana başlıkta da “Usul Kuralları” (Procedural Rules) vardır. “S” ile “1” den başlayan madde numaralandırma sistemi 27. Maddeye yani usul kurallarının başladığı maddeye geldiğinde rakamlar başına “R” harfini alır ve usul kuralları R27’den başlayarak R70 ile sonlanır. Bu bölümde daha çok yargılamaya ilişkin usul kuralları yer almakta olup bölüm; genel hükümler, ilk derece tahkim prosedürü, temyiz tahkim prosedürü ve yorum gibi alt başlıklara sahiptir. Bu bölümde yargılamaya ilişkin ilk derece tahkim ile temyiz tahkimine ilişkin yargılamanın nasıl yürütüldüğüne dair detaylı düzenlemeler vardır. Tahkime başvurma, cevap dilekçesi, süreler, hakem heyetinin oluşumu, gizlilik, duruşma, uygulanacak hukuk kuralları, hüküm, temyiz dilekçesi, temyiz süresi gibi başlıklar yer almaktadır. En son bölümde de son hükümler ve hemen öncesinde de tahkim yargılaması maliyetleri düzenlemeye tabi tutulmuştur. Görüldüğü gibi CAS bu yapıyla kurumsal nitelikte usul kurallarına sahiptir.

3. SPOR TAHKİM MAHKEMESİ'NDEKİ TAHKİM YARGILAMASI İLE GELENEKSEL TAHKİM YARGILAMASININ KARŞILAŞTIRILMASI:

3.1 Genel Olarak

Yukarıda görüldüğü gibi CAS'ın kendine has bir yargılama modeli vardır. Kendi içinde uyumsuzluğun çeşidine göre dairelere ayrılarak ilgili dairede yargılama gerçekleşir. Bunun yanında yargılamaya ilişkin kendi usul kuralları vardır. Taraflar sporla ilgili bir uyumsuzluklarında CAS'ı yetkilendirerek bu usul kurallarının uygulanmasını da sağlayabilirler. Her uyumsuzluk için ayrı ayrı oluşturulan tek hakemli ya da hakem heyetiyle uyumsuzluğu çözüme kavuşturmak mümkündür. İşte bu ayrı ayrı oluşturulan hakem ya da hakem heyetlerini doktrinde “dar anlamda bir tahkim mahkemesi” olarak adlandıran yazarlar da olmuştur. (Rigozzi, 2005) Her ne kadar bu tabir yine akıllara mahkeme yargılamasını getirirse de CAS günümüzde uluslararası ticari tahkim uygulamasında örneğine çok rastlanan “kurumsal tahkim” hizmeti sunan merkezlerden birisi olarak kabul edilmektedir. (Kocasakal, 2013)

Kurumsal tahkim, tahkim sınıflandırmalarında karşımıza çıkan ve herhangi bir kurumun kurallarına bağlı olmayan ve tarafların tahkime uygulanacak kuralları kendilerinin seçtiği bir yöntem olan “ad hoc tahkimin” tam tersidir. Milletlerarası uygulama dikkate alındığında, milletlerarası ticari tahkimin kurumsal tahkim (enstitü tahkimi) veya herhangi bir kuruma bağlı olmaksızın (ad hoc) tahkimle gerçekleştiği görülmektedir (Akıncı, 2016). Aslında CAS başlı başına kurumsal tahkimin uygulandığı bir kurumdur ancak CAS bünyesinde ad hoc tahkimin de yeri vardır. CAS, olimpiyat oyunları veya diğer önemli milletlerarası spor yarışmaları sırasında ortaya çıkan uyumsuzlukları karar bağlamak üzere ad hoc tahkim usulünü de uygulamaktadır. (Ekşi, 2015b) Hali hazırda CAS'ta Ad Hoc Dairesi de mevcuttur. “CAS Ad Hoc Dairesinin Uygulamasına Dair Olimpiyat Oyunları için Tahkim Kuralları” da (Arbitration Rules applicable to the CAS Ad Hoc Division for the Olympic Games,

Kurallar için: <https://www.tas-cas.org/en/arbitration/ad-hoc-division.html>) bunun için vardır. Bu kuralların güncel versiyonunda 23 madde yer almakta olup karar; Olimpik Antlaşma, uygulanabilir düzenlemeler, hukukun genel ilkeleri ve uygulanmasının uygun görüldüğü hukuk kurallarına göre verilmektedir (Ad Hoc Dairesi Tahkim Kuralları m. 17). Bu durumda kurumsal tahkim yanında sınırlı da olsa CAS'ta bir Ad Hoc tahkim uygulamasının da olduğunu görmekteyiz.

3.2. Tahkimin Özellikleri

Tahkimin özellikleri birçok başlık altında incelenebilir ve CAS'taki yargılama ile bu yönleriyle karşılaştırılabilir. Yukarıda da bahsedildiği gibi tahkim, mahkemelere alternatif uyuşmazlık çözüm yollarından bir tanesidir. Devlet yargı yetkisini mahkemeler vasıtasıyla kullanır. Tahkimde ise uyuşmazlığa düşen taraflar yapacakları bir anlaşma ile bu uyuşmazlık hakkında karar verme yetkisini devletin mahkemelerinden alarak özel kişilere devrederler (Ekşi, 2015a).

Tahkimin başlıca özelliklerini inceleyip CAS'taki yargılama ile karşılaştırma yapmak bu noktada en doğru yöntem olacaktır.

3.2.1. Tahkimin Avantajları Açısından Karşılaştırma

Tarafların tahkim uyuşmazlık yöntemini seçmesinin birçok nedeni olabilir. Bu nedenlere bakacak olursak, tahkim mahkemelere göre;

- Daha hızlı sonuç verir,
- Daha uzman kişiler tarafından çözülür,
- Daha pratiktir,
- Daha gizlidir.

Mahkemelerin iş yükü düşünüldüğünde gerçekten de tahkim prosedürü mahkemelere göre daha hızlı sonuçlanmakta olup az prosedürle daha pratik bir işleyiş karşımıza çıkmaktadır. Uyuşmazlığa atanan hakem ya da hakemler bu uyuşmazlıklara kendi özgeçmişleri ve uzmanlıkları sebebiyle seçtiklerinden uyuşmazlık konusuna daha vakıf kişi sıfatıyla o uyuşmazlıkta yer alırlar. Ayrıca taraflar istedikleri takdirde tahkim yargılamasının üçüncü kişiler açısından gizli kalmasını da isteyebilirler.

CAS'a baktığımızda ise pek farklı bir tablo ile karşılaşmamaktayız. CAS'taki yargılamalar da mahkemelere göre daha hızlı sonuca bağlanırlar. Zaten bu durum CAS'a gereksinim sebeplerinden bir tanesidir. CAS'ın kuruluşundaki amaçlardan biri, sportif yargılamaları devlet mahkemeleri yerine daha hızlı çözüme kavuşturan bir tahkim kurumu tarafından nihayete erdirmeye isteğidir. Ayrıca sportif yargılamaların süratle çözüme kavuşturulması zaten sporun doğasından kaynaklı bir gereksinimdir. Bu durum Spor Hukuku'nun kendine has özelliklerinden birisidir. Diğer deyişle Spor Hukukunda yargılamaların süratle çözüme kavuşturulması gerekliliği artık bir ilke haline gelmiştir. Bu konuda

şöyle bir örnek verilebilir: Futbolcuların mesleklerini ifa ederek para kazanabilecekleri süre oldukça kısıtlıdır. Çünkü yaşının ilerlemesiyle birlikte futbolcu, artık eski hız ve çevikliğine sahip olamayacaktır. Bu durumda onun hakkındaki sözgelimi disipline dair bir karar süratle verilmelidir. Süratle verilmediğinde, o futbolcu maç oynama performansı ile birçok maçta oynama şansını kaybedebilir ve iş hayatı sekteye uğrayıp kazanç kaybı da yaşayabilir. Her hafta müsabaka olduğundan o futbolcu hakkındaki karar hızlı verilmelidir ki bir sonraki hafta gerçekleşecek müsabakada oynayıp oynamayacağı belli olsun. Tüm bunlar ışığında uyuşmazlıkların süratle çözüme kavuşturulması prensibi genel olarak Spor Hukuku, özelinde de CAS yargılamaları için en ideal olanıdır.

Hukukumuzda ise son yıllarda yaşanan bir gelişme bunun tam tersi bir durumu oluşturmuştur. Anayasa Mahkemesi, 18.01.2018 tarihli kararı ile Türkiye Futbol Federasyonu'nun (TFF) yargı kurullarının futbolun yönetimi ve disiplin haricindeki uyuşmazlıklarla ilgili münhasır yetkisinin dayanağı olan 5894 sayılı kanunun 5. Maddesinin 2. fıkrasını iptal etmiştir (Güman, 2019). Bu durumda örneğin Türkiye'de bir futbolcu ile bir kulüp arasındaki bir parasal uyuşmazlık için önceden bu konuda münhasır yetkili TFF Uyuşmazlık Çözüm Kurulu (UÇK) yerine artık devletin genel mahkemelerine de uyuşmazlığı götürülebilme alternatifi doğmuştur. Ayrıca bu değişiklik sonrası TFF'nin talimatlarda yaptığı değişikliklerle UÇK'nun yapısı da değişmiş ve UÇK'da geleneksel tahkim yargılamasına benzer bir yargılamadan kurul halinde inceleme ve karara bağlama modeline geçilmiştir. Bu yönüyle spor tahkiminde ideal olarak görülen, sportif uyuşmazlıkların daha hızlı ve uzman kişiler tarafından bir tahkim yargılamasıyla çözüme kavuşturulması arzusu bu tip değişikliklerle kendine uygulama alanı bulamayacaktır.

Diğer yandan, geleneksel tahkimle örtüşür şekilde CAS'ta da uyuşmazlıklar uzman kişiler tarafından incelenmektedir. Yukarıda da belirtildiği üzere CAS'ın resmi internet sitesinde de yayımlanmış ve dört yılda bir de güncellenen hakem listeleri vardır. Kaldı ki bu hakemler uzmanlık alanlarına göre bile sınıflandırılmıştır. CAS'ta hakemler bir genel liste halinde sınıflandırıldıktan sonra, sadece futbol uyuşmazlıkları için ayrı bir liste, sadece doping ile ilgili uyuşmazlıklar için de ayrı bir liste bulunmaktadır. Diğer deyişle futbol uyuşmazlığı için sadece futbol hakem listesinden, doping uyuşmazlığı için ise sadece doping hakem listesinden hakem seçilebilmektedir. Bunun amacı, yukarıda da belirttiğimiz gibi, son yıllarda futbol ve doping ile ilgili uyuşmazlıkların sayısının artmasıdır. CAS, bu konulara ilişkin özel hakem listeleri oluşturmuştur. Yine, CAS'ta da yargılama mahkemelere göre özellikle usul kurallarının çok anlaşılır olması ve çok uğraştırıcı bir bürokrasisinin olmaması sebebiyle pratik bir yapıya sahiptir. Gizlilik konusunda da CAS Kodu açık hükümlere sahiptir. R43 maddesi gereğince İlk Derece Tahkim Dairesi'nin verdiği kararlar kural olarak gizlidir. Ancak tarafların muvafakatiyle ya da Daire Başkanı'nın onayı ile karar yayımlanabilir. Bu açılardan da bakıldığında CAS'taki yargılamanın geleneksel tahkim yargılaması ile örtüştüğü görülmektedir. Ancak hemen belirtmek gerekir ki, CAS tahkimi, özel ihtisas gerektiren bir tahkimdir (Bilginöglü, 2015).

3.2.2. Tahkimin Türleri Açısından Karşılaştırma

Tahkim birçok ayrıma tabi tutulabilir. Çalışmada aşağıdaki ayrımlar üzerinden bir karşılaştırma yürütülecektir:

-Zorunlu tahkim / Zorunlu olmayan tahkim

-Kurumsal Tahkim / Ad Hoc Tahkim

-Milli Tahkim / Milletlerarası Tahkim

Taraflar, uyuşmazlıklarını CAS'a götürebilmeleri için aralarında CAS'ı yetkilendiren bir tahkim anlaşması yapmak zorundadırlar. CAS Kodu m. R27 bunu açıkça düzenlemiştir. Bu durumda zorunlu bir tahkimden söz etmek mümkün değildir. Çünkü taraflar iradi olarak CAS'taki tahkime gitmeyi tercih etmektedir. Bu anlaşma, örneğin bir sporcu ile bir kulüp arasında ana sözleşmelerinin içerisinde bir tahkim klozu şeklinde yapılabileceği gibi, ana sözleşmeden bağımsız ayrı bir tahkim anlaşması ile de yapılabilir. Ayrıca bu anlaşma, uyuşmazlık öncesi de uyuşmazlık sonrası da yapılabilir. Yine CAS kodu m. R27'ye bakıldığında sözleşme dışında herhangi bir düzenlemede de örneğin bir federasyonun talimatında, tahkim şartı varsa taraflar CAS'a gidebilirler. Bu durumda eğer bu düzenleme tarafları zorunlu olarak tahkime yönlendiriyorsa bu sefer zorunlu olmayan tahkimden bahsetmek mümkün değildir. Örneğin bir federasyonun düzenlemesinde uyuşmazlıklarda CAS'ın yetkilendirildiğine dair bir tahkim şartı olabilir. Nitekim, İsviçre Federal Mahkemesi, CAS'ın vermiş olduğu bir kararı iptal etmek amacıyla açılmış Uluslararası Motosiklet Federasyonu ile Kuveyt Motor Sporları Kulübü arasındaki bir iptal davasında, uluslararası spor federasyonlarının düzenlemelerinde yer alan tahkim şartının geçerliliği ve CAS'ın yaptığı yargılamanın isabetli olduğu kararına varmıştır. 2018 tarihli bu kararda İsviçre Federal Mahkemesi açık ve geçerli tahkim şartının devlet Mahkemelerini (somut olayda Kuveyt Mahkemeleri) yetkisiz bıraktığına hükmetmiştir. (İsviçre Federal Mahkemesi'nin 4A_314/2017 sayılı, 28.05.2018 tarihli kararı, karar için bakınız: <https://www.swissarbitrationdecisions.com/atf-4a-314-2017>) Kanaatimizce, bir uluslararası spor federasyonunun düzenlemesinde tahkim şartı olarak CAS yetkilendirilmişse bu uluslararası federasyona bağlı bir ülke federasyonu o federasyona bağlanmakla onun düzenlemelerinde yer alan tahkim şartını da kabul etmiş sayılır. Bu durumda federasyona üyelik şartını kabul ederek üye olup tahkim şartını kabul etmek ihtiyari, ancak uyuşmazlığın CAS'a taşınması zorunlu hale gelmektedir.

CAS'ın icra ettiği tahkim yargılaması kural olarak kurumsal tahkimdir. Çünkü CAS'ın kendi bünyesinde tahkime ilişkin usul kuralları olduğu gibi, kendi hakem listesi mevcut olup, bu işlerin işleyişi amacıyla CAS'a ilk başvurudan itibaren "CAS Mahkeme Kalemi" (CAS Court Office – CAS Kodu m. S20/5) ve 01.07.2020 yürürlük tarihli değişiklikle CAS Genel Sekreterliği yerine gelen "CAS Genel Direktörlüğü" (CAS Kodu m. S6, S8, S10, S22, R32 ve R46) işleyişi yürütmektedir. Diğer bir deyişle, CAS'a ilk başvurduğunuz andan itibaren bir sekreteryaya size gidişat hakkında, aynı mahkeme kalemlerinin yaptığı gibi eşlik edecektir, tebliğ yapıp bilgi ve belge takibi yapacaktır. Bu

da CAS'taki tahkimin kurumsal tahkim olduğunu apaçık göstermektedir. CAS'ta Ad Hoc tahkim de vardır. Yukarıda 3.1. Giriş bölümünde bahsi geçtiğinden burada tekrara girmemek için detaylı açıklama yapılmayacaktır. Ancak belirtmek gerekir ki Ad Hoc Tahkim sadece olimpiyat oyunları ve bazı uluslararası spor müsabakalarında ortaya çıkan uyuşmazlıklar için kurulmaktadır. Yukarıda 3.1. bölümünde daha ayrıntılı olarak anlatılmıştır.

Bu başlık altında son olarak CAS'taki tahkimin milli olup olmadığı konusunu incelemek gerekir. CAS, İsviçre'nin Lozan şehrinde kurulmuştur ve halen merkezi oradadır. İlk bakışta, İsviçre'de olması sebebiyle sanki İsviçre milli tahkimiymiş gibi bir izlenim veriyor olsa da CAS, uluslararası sportif uyuşmazlıkları çözen bir tahkim kurumudur. Hatta bazı yazarlar CAS'tan bahsederken "uluslararası" (international) tabirini CAS'ın başına muhakkak ekler (Champion 2005, Erkiner, 2007, Gerçeker 2016, Üçışık 2017). İsmi orijinalinde uluslararası ibaresi mevcut olmadığından makalede de bu ibare kullanılmamıştır. Ancak ismin başında uluslararası yazılmasa da bu durum CAS'ın uluslararası olmadığını göstermez. CAS, şu anda milliyetleri farklı bile olsa örneğin bir sporcu ile bir spor kulübünün uyuşmazlığını karara bağlayabilmekte ve neredeyse tüm uluslararası sportif kurum ve kuruluşun verilmiş kararları temyizen inceleyebilme yetkisine sahiptir. Bu özellik te CAS'ın milli değil, milletlerarası tahkim çeşidini temsil ettiğini göstermektedir.

3.2.3. Tahkime Elverişlilik Açısından Karşılaştırma:

Uyuşmazlığın tahkim yolu ile çözülebilmesi için iki temel şart vardır: İlki uyuşmazlığın tahkime elverişli olması, ikincisi de tarafların uyuşmazlıkların tahkim yolu ile çözümleneceği konusunda anlaşmış olmalarıdır. (Akıncı 2016). Tahkime elverişlilik, bir uyuşmazlığın mahkemeler yerine tarafların serbest iradeleri ile hakemler aracılığı ile çözümlenip çözülemeyeceği konusunu belirler. (Erdem, 2017) Yani geleneksel tahkimde bir uyuşmazlığın çözüme kavuşturulabilmesi için o uyuşmazlığın tahkime elverişli olması gerekir. Yukarıda tarafların tahkim anlaşması konusu CAS özelinde irdelendiğinden burada değinilmeyecektir. Ancak hemen belirtmek gerekir ki taraflar aralarında yaptıkları geçerli bir tahkim anlaşması ile bu anlaşmada gösterdikleri belirli bir hukuki ilişkiden doğmuş ya da doğacak uyuşmazlıkların tamamının veya bir kısmının çözümü için tahkim mahkemesini yetkili hale getirebilirler. (Şensöz Malkoç, 2021). CAS'taki tahkim yargılaması da böyledir ve bu zemin üzerine oturur. Zaten CAS'ın kuruluş amaçlarından birisi de bu zemini oluşturmak, neticesinde de uluslararası hizmet veren, uyuşmazlıkları spor ve Spor Hukuku'nun dinamiğine uygun, süratle çözüme kavuşturan, yeknesak kuralları mevcut bir yargılama inşa etmektir. CAS hakem heyetleri tüm kararlarda uyuşmazlığın tahkime elverişli olup olmadığını, CAS'ın eldeki davada yetkisinin olup olmadığını her somut olay için ayrı ayrı değerlendirmeye tabi tutmaktadır. CAS'ın tahkim yargılamasına elverişli olarak kabul ettiği uyuşmazlıklar şöyle sıralanabilir:

-Ticari nitelikteki uyuşmazlıklar (örneğin: sponsorluk sözleşmesi)

-Spor kuruluşunun kararı ile ortaya çıkan disipline dair uyuşmazlıklar (örneğin: dopinge ilişkin uyuşmazlıklar)

-Maddi taleplere ilişkin alacak uyuşmazlıkları (örneğin: bir sporcunun oynadığı kulübünden ödeme alamamasına ilişkin uyuşmazlık veya iki spor kulübü arasındaki transfer sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıklar. Uygulamada profesyonel futbolcu sözleşmesinden doğan ihtilafların sıklıkla ücret ödeme borcunun ihlalini konu edindikleri görülür (Karabağ Bulut, 2021)).

CAS'ın kendi yetki alanını genişletmek istediğinden bahsetmiştik. Yukarıda sayılı uyuşmazlıkların CAS'taki istatistiki sayısı gün be gün de artmaktadır. CAS'ın internet sitesi veri tabanında (database) sürekli güncellenen içtihat (case-law) sayıları da bunu apaçık göstermektedir. Şu anda CAS'ın resmi internet sitesinde 1986-2021 arası istatistiklerine göre 8865 CAS davası görülmüştür ve bunların 996 tanesi sadece 2021 tarihi itibarıyla CAS davasına dönüşmüştür. (İstatistikler için: https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_statistics_2022.pdf)

3.2.4 Tahkim Kararı Sonrası Tüketilebilecek Hukuki Yol Açısından Karşılaştırma:

CAS kararlarına karşı gidilebilecek hukuki yolu tartışabilmek için öncelikle CAS'ın vermiş olduğu kararın tahkim yargılaması sonucu elde edilmiş bir karar mı yoksa mahkeme tarafından verilmiş bir karar mı olduğunu açıkça söylemek gerekmektedir. Çünkü tahkim yargılaması sonucu bir hakem kararı oluşacağından, hakem kararına karşı gidilebilecek hukuki yol farklı, mahkeme yargılaması sonucunda oluşacak mahkeme kararına karşı gidilebilecek hukuki yol farklı olacaktır. Sonuç kısmında daha detaylı olarak değerlendirilecek bir husus olsa da şu aşamada araştırma sonucunda elde edilen bulgulardan ortaya çıktığı üzere, CAS'ın vermiş olduğu kararın tahkim yargılaması sonucu bir hakem kararı olduğu yönündedir. Bu minvalde, bu kısımda incelememiz hakem kararlarına karşı gidilebilecek yol üzerinden olacaktır. Eğer CAS, İsviçre'de bir Mahkeme olmuş olsaydı, bu sefer mahkeme kararlarına karşı gidilebilecek yol üzerinde bir araştırma yapılacak ve ona göre bulgulara ulaşılabilecekti.

CAS hakem kararlarına karşı gidilebilecek yol için İsviçre mevzuatına bakmak gerekir. Çünkü CAS yargılaması için tahkim yeri İsviçre-Lozan'dır. (CAS Kodu m. R28) Bu sebeple CAS kararlarına karşı gidilebilecek hukuki yollar İsviçre mevzuatına bakılarak belirlenir. İsviçre Özel Hukuk Hakkında Federal Kanun'da (PILA-Federal Act on Private International Law) uluslararası tahkim konusu bölümünde hakem kararlarına karşı gidilebilecek yol düzenlenmiştir. (PILA m. 190) CAS hakem kararları, taraflara tebliğ edildiği tarih itibarıyla bağlayıcı kararlar olup CAS hakem kararlarına karşı tek bir başvuru yolu vardır ve kararın tebliğinden itibaren 30 gün içerisinde İsviçre Federal Mahkemesi'ne başvurulabilmektedir. (Gülşen 2013). CAS hakem kararları PILA'ya göre uluslararası tahkim yargılaması olarak kabul edilir.

Geleneksel tahkimde de hakem kararlarına karşı iptal davası yoluna başvurulabilir. Ülkelerde hakem kararının milli tahkim ya da milletlerarası olup olmadığına göre uygulanacak mevzuat değişebilir de genelde iptal nedenleri aşağı yukarı birbiriyle örtüşmekte ve sınırlı sayıda sayılmaktadır.

CAS kararlarına karşı PILA'ya göre iptal davası açılabilmesi için sadece şu nedenler ileri sürülebilir:

(1) Tek hakemin usule aykırı olarak atanması ya da hakem heyetinin usule aykırı belirlenmesi,

(2) Hakem heyetinin usule aykırı olarak kendisinin yetkili olduğuna ya da olmadığına karar vermesi,

(3) Hakem ya da hakem heyetinin kendisinden talep edilenden fazlasına ya da talep edilenden başka birşeye karar vermiş olması,

(4) Taraflara eşit davranma ve tarafların dinlenilme ilkelerine aykırılık,

(5) Kamu düzenine aykırılık. (PILA m. 190)

Geleneksel tahkimde de hakem kararlarına karşı iptal nedenleri sayısal olarak aynı olmasa da çok benzerlik göstermektedir. Türkiye'den örnek vermek gerekirse, hakem kararlarına karşı iptal davası iki ayrı mevzuatta düzenlenmiştir. Bunlardan ilki 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK), diğeri de Milletlerarası Tahkim Kanunu'dur (MTK). HMK m. 429'da MTK ise m. 15'te bu iptal nedenlerini saymıştır. Bu düzenlemelere bakıldığında aynı sayıda olmasa da iptal nedenlerinin benzerlik gösterdiği görülmektedir.

Son olarak eklemek gerekir ki, CAS kararları diğer uluslararası tahkim kararları gibi, uluslararası hukuk kuralları ve özellikle 10.06.1958 tarihli Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi Hakkında New York Konvansiyonu kapsamında, Türkiye'de icra edilebilir (Şahin, 2016). Bu da CAS hakem kararlarının geleneksel tahkim hakem kararları gibi görülmesinden kaynaklanmaktadır. Bu durumda, New York Sözleşmesinin 3. maddesine göre hakem kararlarının tanınması hususunda, tanıma ve tenfiz istenen ülkenin usul hukuku kuralları uygulanır (Ruhi, 2019) Türkiye'de tanıma ve tenfizi yapılacak bir CAS kararı mevcut olursa yürürlükteki Türk usul hukuku kuralları uyarınca tanıma ve tenfiz işlemleri yürütülecektir.

4. SONUÇ

CAS, isminde biri diğerrinin alternatifi olan iki ayrı uyuşmazlık çözüm yolunu bulundurması sebebiyle özellikle CAS'ı incelemeye yeni başlamış araştırmacılar tarafından anlam karışıklığına sebebiyet vermektedir. Ancak yukarıdaki incelemeden de görüleceği üzere CAS tüm özellikleriyle araştırıldığında ve özellikle geleneksel tahkim ile karşılaştırıldığında CAS'ta icra edilen uyuşmazlık çeşidinin bir mahkeme yargılaması değil, tahkim yargılaması olduğudur. CAS tarafından verilen kararlar da hakem ya da hakem heyeti kararlarıdır. Bu yüzden kararlara karşı gidilebilecek yol olarak İsviçre Federal Mahkemesi'nde hakem kararlarına karşı iptal davası yolu karşımıza çıkmaktadır. CAS

hakem kararlarının uluslararası hakem kararı olarak kabul edilmesi sonucunda da PILA kendisine uygulama alanı bulmaktadır. Kaldı ki yine bu hakem kararlarının tanıma ve tenfizinde uluslararası hakem kararlarının tanıma ve tenfizinde uygulama alanı bulan New York Konvansiyonu kendine uygulama alanı bulur. Türkiye de 2 Temmuz 1992 tarihinden itibaren bu konvansiyona üye olduğundan ülkemizde de CAS kararlarının uygulanması mümkündür.

Ancak hala CAS “acaba bir mahkeme midir” ya da “mahkeme değilse neden isminde mahkeme ibaresi kullanılmıştır” gibi sorular akıllara gelebilir. Çalışmada bu soru işaretlerini giderecek somut araştırma ve incelemeler yapılmıştır. Örneğin çalışmada yer alan Amerikan menşeli bir tanımda CAS’ın tanımı yapılırken “Tahkim” kavramından hiç söz edilmemiş ama “Court” kavramı kullanılmıştır. Bu da doğal olarak bu kaynağı inceleyen okuyucuların aklında CAS’ın mahkeme olarak kalmasına sebebiyet verebilir.

Ayrıca CAS’ın kendi bünyesinde yer alan ve yukarıda bahsi geçen “CAS Court Office” (CAS Mahkeme Kalemi) ifadesi de sanki ortada bir mahkeme varmış ve bu da onun kalemi gibi çalışıyormuş izlenimi vermektedir. Ancak kanaatimizce burada “Court” ibaresinin kullanılmasının sebebi, CAS isminde yer alma sebebine benzer, ofisin icra ettiği işin önemine vurgu yapmak amacıyla olabilir. Kaldı ki bu ofise “CAS Arbitration Office” (CAS Tahkim Kalemi) ya da sadece “CAS Secretarial” (CAS Sekreterliği) denebilirdi. Ancak ismine ne uygun görülürse görülsün CAS Mahkeme Kalemi, tahkim yargılamasına ilişkin usul işlemlerinde taraflara ve tahkime refakat ederek işleyişte önemli bir paya sahiptir. Görünüşte ve ismi sebebiyle bir mahkeme kalemine benzese de yaptığı iş bir tahkim yargılaması içerisinde yardımcı bir rol yürütme üzerindedir.

Bugüne kadar CAS’ın çok çeşitli tanımları yapılmışsa da hiçbir tanım tam anlamıyla CAS’ın tüm unsurlarını kapsamamaktadır. Hatta çalışmada yer verilen ve CAS’ın resmi internet sitesinde yer alan tanımda bile, CAS’ın özellikle ilk derece tahkim yargılamasında hangi tip uyuşmazlıkların CAS’ın yetki alanına girdiği ve CAS tahkimine elverişli olduğuna dair bir söylem mevcut değildir. Yine hemen eklemek gerekir ki CAS Kodu’nda bile m. S12’de dairelerin baktığı işler düzenlemesinde ilk derece tahkim dairesinden bahsedilirken herhangi bir sınıflandırma yapmamış ancak temyiz tahkim dairesi için hangi tip uyuşmazlık çeşitlerinin temyizen incelenebileceği sıralanmıştır. Bu sebeple çalışmada ilk derece tahkim dairesinin bakabileceği işler tarafımızca ayrıma tabi tutulmuştur.

Yine, CAS’ın çalışmada yapılan tanımından da yola çıkılarak CAS’taki yargılamanın mahkeme değil tahkim yargılaması olduğu araştırma sonucunda tüm gerekçeleriyle ortaya konulmuştur. Buna göre, CAS’ın mahkemelerin yavaş işleminin önüne geçilmesi, yeknesaklığı sağlamak ve süratli çözüme kavuşturmak amaçlı IOC öncülüğünde bir tahkim kurumu amacıyla kurulması, spor ile ilgili uyuşmazlıkların tahkime elverişli olması, CAS’ın kendi içerisinde tahkim konularına göre dairelere ayrılması, CAS’ın kendi bünyesinde hakem listesinin olması, uyuşmazlıkların da bu hakem listelerindeki hakem ya da hakem heyetleriyle çözüme kavuşturulması, kendine has usul kurallarının

bulunması ve bu durumda bir kurumsal tahkim icra edilmesi, olimpiyatlarda yahut önemli uluslararası spor şampiyonalarında ad hoc tahkimin uygulanıyor olması, geleneksel tahkim ile benzerlik arz etmesi, nihayetinde oluşturulan kararın hakem kararı olarak kabul edilmesi, karara karşı iptal davası yoluna başvurabilmesi ve tanıma tenfizinin mümkün olması hususlarından dolayı CAS'taki yargılamanın mahkeme yargılaması değil, tahkim yargılaması olduğu ve CAS hakem heyeti tarafından verilen kararın da nitelik olarak hakem kararı olduğu bariz bir şekilde araştırmada açığa çıkarılmıştır. İsminde yer alan mahkeme kavramı ve bazı tanımlarda sadece mahkeme kavramı kullanılıyor olması CAS'ın bir mahkeme olduğu anlamına gelmemektedir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre, CAS'ta taraflar yargılama yetkisini devletten alıp bir kurum olarak CAS'a, dolayısıyla CAS'ın hakem ya da hakem heyetlerine devretmektedir. Sonuçta ortaya bir tahkim yargılaması ve hakem kararı çıkmaktadır.

CAS'ın, sportif uyuşmazlıkların tahkim yoluyla çözümü konusunda hizmet veren tahkim kurumunun adı olarak kabul edildiği, isminde yer alan kelimelerin ifade ettiği gibi bir tahkim mahkemesi söz konusu olmadığını ileri süren yazarların görüşlerine katılıyoruz. Ancak CAS'ın ismindeki çelişkiyi gidermek adına da “Spor Tahkim Mahkemesi” yerine “Spor Tahkim Kurumu” isminin hem CAS'ın özellikleri hem de işleyişi dikkate alındığında daha doğru ve yerinde olacağını düşünmekteyiz.

KAYNAKÇA

- Akıncı, Z. (2016). *Milletlerarası tahkim* (4. Baskı). İstanbul: Vedat Kitapçılık.
- Bilginoğlu, N. E. (2015). *Futbol uyuşmazlıklarının tahkim yoluyla çözümü* (1. Baskı). İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Champion Jr, W. T. (2005). *Sports law: cases, documents and materials* (1st ed.). New York: Aspen Publishers.
- Çakmak, O. (2019). *Spor sponsorluğu sözleşmeleri* (1. Baskı). İstanbul: Oniki Levha Yayıncılık.
- Ekşi, N. (2015). *Milletlerarası ticaret hukuku* (2. Bası). İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Ekşi, N. (2015). *Spor tahkim hukuku* (1. Bası). İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Erdem, H. E. (2017). *Milletlerarası ticaret hukuku* (1. Bası). İstanbul: Oniki Levha Yayıncılık.
- Erkiner, K. (2006). *Uluslararası spor tahkim mahkemesi c.a.s. açıklamalı İngilizce Türkçe mevzuatı* (1. Basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Ertaş, Ş. Petek, H. (2017). *Spor hukuku* (3. Baskı). Ankara: Yetkin Yayınları.
- Gerçekler, H. (2016). *Spor hukuku* (1. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Gülşen, R. (2013). *Spor hukuku* (2. Baskı), Ankara: Adalet Yayınevi.
- Güman, N. (2019). Anayasa Mahkemesi'nin 18 Ocak 2018 tarihli kararının Türkiye Futbol Federasyonu Uyuşmazlık Kurulu'nun yargı yetkisine etkisi üzerine düşünceler. *İstanbul Spor Hukuku Dergisi*, (Cilt I Sayı 2), 165-188.
- Gürbüz, A., Uzeltürk, H. (Ed.) (2022). *Spor hukuku yazıları-cas (spor tahkim mahkemesi) arabuluculuk kuralları (mediation rules) spor hukuku enstitüsü derneği yayını* (1.Baskı). İstanbul: Legal Yayıncılık, (93-102).
- Karabağ Bulut, N. (2021). *Profesyonel futbolcu sözleşmesinde ücret* (1. Baskı), İstanbul: Oniki Levha Yayıncılık.
- Özdemir Kocasakal, H. (2013). *Sportif uyuşmazlıkların tahkim yoluyla çözümü ve spor tahkim mahkemesi (cas)*. (1. Bası). İstanbul: Vedat Kitapçılık.
- Pak, G. (2021). *Profesyonel futbolcu sözleşmeleri uyuşmazlıklarında FIFA yargılama usulü*. (1. Baskı). İstanbul: Platon Plus Yayıncılık.
- Rigozzi, A. (2005). *L'arbitrage international en matiere de sport*. (2nd ed.). Helbing & Lichtenhahn.
- Ruhi, A.C. (2019). *1958 tarihli New York Sözleşmesi çerçevesinde yabancı hakem kararlarının tanınması ve tenfizi*. (1. Baskı). İstanbul: Oniki Levha Yayıncılık.
- Swiss International Arbitration Decisions, (2023, Şubat 1). *4A_260/2027*. <https://www.swissarbitrationdecisions.com/atf-4a-260-2017>.
- Şahin, O. (2016). *Profesyonel futbolcu sözleşmesinin sona ermesi ve bundan kaynaklanan uyuşmazlıkların sportif yargı yoluyla çözümü* (1. Baskı). İstanbul: Oniki Levha Yayıncılık.
- Şanlı, C., Esen, E. ve Ataman-Figanmeşe, İ. (2016). *Milletlerarası özel hukuk*. (5. Bası). İstanbul: Vedat Kitapçılık.
- Şensöz Malkoç, E. Değirmencioğlu, M., (2021), *Milletlerarası ticari tahkimde hibrit tahkim klotlarının geçerliliği*. MÜHF-HAD, Sayı (1), 593-641, <https://doi.org/10.33433/maruhad.859413>.
- Tribunal Arbitral Du Sport / Court of Arbitration for Sport, (2023, Şubat 1). *Statistics*. https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_statistics_2022.pdf.
- Üçışık, F. (2017). *Spor hukuku*. (1. Baskı). İstanbul: Ötüken Neşriyat.